

مصاحبه‌شونده: پرویز دوامی

مصاحبه‌کننده: به صورت کتبی پاسخ داده‌اند

تاریخ مصاحبه: ۸۴/۷/۲۵

دانشکده: مهندسی و علم مواد

سال ورود: ۱۳۴۶

=====

خلاصه‌ای از سوابق علمی و اجرایی خود را بفرمایید.

من جزء اولین کسانی بودم که به عنوان دستیار آموزشی در رشته متالورژی وارد این دانشگاه شدم. ادامه تحصیلاتم از طریق بورسیه دانشگاه بود. علاوه بر وظایف دانشگاهی، بخشی از اوقات اینجانب در انجمن‌های علمی - فرهنگی، فرهنگستان علوم و مراکز تحقیقاتی و صنعتی گذشته است و اگر تجربه‌ای هر چند اندک در حوزه‌های آموزشی و پژوهشی دارم آن را مدیون دانشگاه صنعتی شریف می‌دانم.

چه سالی وارد دانشگاه شدید؟

سال ۱۳۴۶ وارد این دانشگاه شدم.

وضعیت امکانات فیزیکی و اساتید در آن موقع چگونه بود؟

امکانات فیزیکی شامل آزمایشگاه‌ها، بودجه‌های پژوهشی، مسافرت‌های علمی و ارتباط با نهادهای آموزشی و پژوهشی بین‌المللی بسیار خوب بود. به نظر من از این جهت دانشگاه صنعتی شریف با بهترین دانشگاه‌های جهان که من تعدادی از آن‌ها را دیده‌ام و در آن‌ها کار کرده‌ام تا حدود بسیار زیادی برابری می‌کرد. خریدها سریع انجام می‌شد و نیازهای استادان به سهولت تأمین می‌شد.

خاطرات خود را از اساتید، کادر اجرایی و مدیریت دانشگاه بیان فرمایید.

اصولاً استادان بسیار برجسته‌ای در این دانشگاه بودند و هنوز هم هستند. آن‌هایی که به خارج رفته‌اند اکثراً در موقعیت‌های بسیار بالای علمی در دانشگاه‌های معتبر و یا مراکز آموزشی و تحقیقاتی جهان هستند. به طور

کلی دانشگاه صنعتی شریف به دلیل ویژگی‌هایش جاذبه‌های زیادی برای دانشمندان ایرانی داشت و در حال حاضر نیز کم و بیش این وضع وجود دارد. در کنار هیأت علمی، کادر اجرایی دانشگاه نیز بسیار قوی و مجرب بود. من تقریباً تمام رؤسای دانشگاه را در این مدت دیده‌ام. به مقدار بسیار زیادی فراز و نشیب‌های دانشگاه بستگی به وجود آنان داشت. هر یک با خصوصیات، علایق و توانمندی‌هایی که داشتند دانشگاه را به آن سمت و سوی فراز و نشیب‌ها هدایت کردند. برخی تمرکز بر امکانات فیزیکی و رفاهی داشتند و برخی به توسعه توان علمی و آموزشی دانشگاه می‌اندیشیدند. خداوند آن‌ها را که در میان ما نیستند بیامرزد و آن‌هایی را که در قید حیاتند قرین سعادت و تندرستی بفرماید؛ همگی به این دانشگاه خدمت کردند. البته امکانات و اختیارات هر یک از آن‌ها متفاوت بود، به ویژه بعد از انقلاب اختیارات و امکانات مدیران دانشگاه نسبت به گذشته بسیار محدودتر شده و استقلال علمی و مدیریتی دانشگاه‌ها کمتر از گذشته شده است.

دانشجویان شاخص علمی، فرهنگی و سیاسی را نام برده و خاطرات خود را از جریانات سیاسی آن روزها بفرمایید. نحوه فعالیت تشکل‌های سیاسی و دانشجویی را بفرمایید. در صورت فعالیت خودتان، از خاطرات خود نیز بیان فرمایید.

اصولاً فارغ‌التحصیلان دانشگاه صنعتی شریف در حوزه‌های علمی، فرهنگی و سیاسی شاخص بودند. آن‌هایی که به خارج رفته‌اند استاد دانشگاه، رئیس دانشگاه و حتی سیاستمدار و مدیران موفق صنعتی شده‌اند و آن‌هایی که در ایران هستند به مقامات وزارت، استادی دانشگاه، کارآفرینان بخش‌های اقتصادی و صنعتی و مدیریت عامل شرکت‌های بزرگ عمومی و خصوصی رسیده‌اند. به طور کلی همگی به موفقیت‌های بسیار بالایی دست یافته‌اند که به حق هم این انتظار وجود دارد. در زمینه سیاسی ضمن آن که تا قبل از انقلاب اسلامی این دانشگاه بسیار سیاسی بود و جزء فعال‌ترین کانون‌های سیاسی ایران بود مع‌هذا فضای علمی و آموزشی آن به گونه شگفت‌آوری فعال، پویا و شاداب بود. بسیاری از دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دانشگاه ما از فعالان سیاسی کشور شدند. بسیاری از دانشجویان برجسته در زندان‌ها یا سلامتی و جوانی خود را از

دست دادند یا از ادامه حیات محروم شدند؛ همین طور بسیاری نیز در جنگ به شهادت رسیدند که از نظر شخصیتی و درسی از برجسته‌ترین دانشجویان ما بودند.

نقش این دانشگاه را در قبل از انقلاب بر فضای سیاسی و اجتماعی جامعه و نهضت اسلامی بفرمایید.

همان طوری که قبلاً اشاره کردم دانشگاه صنعتی شریف قبل از انقلاب اسلامی در حوزه فعالیت‌های سیاسی جزء پیشروان در دانشگاه‌ها بود. یکی از اساتید جامعه‌شناس آمریکایی در سخنرانی‌اش در سال ۱۹۸۰ در MIT آمریکا به این مطلب اشاره داشت که اعتصابات سال ۱۳۵۷ در دانشگاه صنعتی شریف در پیروزی انقلاب اسلامی بسیار تعیین کننده بوده است.

از فعالیت گروه‌های ورزشی، فوق برنامه و هنری خاطرات خود را بفرمایید.

اصولاً فعالیت‌های ورزشی در دانشگاه‌های ایران در طول سالیان گذشته نسبت به دانشگاه‌های معتبر جهان کم است. خاطره‌ای که من دارم برگزاری مسابقات بین استادان و دانشجویان (دانشکده‌ها) در سال‌های دور در این دانشگاه بود که من هم در تیم استادان بازی می‌کردم و مسابقات نهایی در حضور ریاست دانشگاه، استادان، دانشجویان و کارکنان بود. این نوع مسابقات موجب برقراری ارتباطات بهتر بین دانشجویان و استادان می‌شد.

چه عواملی از ابتدای تأسیس تا کنون باعث ماندگاری و پیشتازی علمی این دانشگاه در عرصه جامعه گردید؟

مهم‌ترین عوامل موفقیت و پویایی دانشگاه بر حسب اولویت عبارتند از:

- وجود معیار شایسته‌سالاری در انتخاب دانشجویان و استادان.
- توجه ویژه دولت به تأمین امکانات فیزیکی و رفاهی کارکنان و دانشگاه.
- وجود فضای شاد، پویا، علمی و پژوهشی در دانشگاه که حاصل ویژگی‌های استاد و دانشجو و ارتباط گسترده این دانشگاه با بهترین دانشگاه‌های جهان از طریق استادان و فضای دموکراتیک

علمی، پژوهشی و آموزشی در دانشگاه که حاصل قدرت بالای شوراهای دانشگاهی نظیر شورای دانشگاه، شورای رؤسای دانشکده‌ها به عنوان مهم‌ترین شورای اجرایی و تصمیم‌گیرنده دانشگاه، شورای دانشکده‌ها و غیره بود. رؤسای دانشگاه اگر چه انتصابی بودند اما اختیارات اصلی را شوراهای اداره و توسعه فعالیت‌های دانشگاه را داشتند.

- به دلیل پایین بودن هزینه‌های زندگی و کافی بودن حقوق، استادان نه تنها تمام وقت بودند بلکه هرگز در طول شب چراغ‌های آزمایشگاه‌های تحقیقاتی خاموش نمی‌شد. ما در مواقعی در نیمه‌های شب به دانشجویان خود سر می‌زدیم و به آن‌ها در انجام آزمایشات کمک می‌کردیم همان طور که در دیگر دانشگاه‌های معتبر جهان معمول است که دانشگاه‌ها در تمام طول روز و شب فعال هستند.

- برخورد دانشگاه با استادان به گونه‌ای بود که استادان این احساس را داشتند که تا آخر عمر به کار در دانشگاه ادامه خواهند داد. یک استاد در سن ۵۴ سالگی در یکی از دانشگاه‌های کشور بازنشسته نمی‌شد. استادی که در سن ۵۴ سالگی بازنشسته می‌شود از ۴۴ سالگی باید به فکر کاری به غیر از استادی دانشگاه باشد. اصولاً معلمی و استادی کار و وظیفه‌ای دائمی است و تا آخرین لحظه حیات تداوم دارد.

وضعیت پژوهش و تحقیقات دانشگاه در گذشته چگونه بود؟

بزرگ‌ترین مشکلاتی که دانشگاه در گذشته با آن‌ها روبه‌رو بود و در دو دهه گذشته از میان رفته است عبارتند از:

- ما فاقد دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری بودیم و اکثراً خودمان و یا با کمک دستیاران پژوهشی تحقیق می‌کردیم. این فرآیندها کمک بسیار بزرگی به آفرینش توان دانشگاه‌ها در تحقیقات بود. مشتری و متقاضی تحقیقات از طرف نهادهای دولتی و خصوصی وجود نداشت و اگر بود بسیار اندک بود.

- پروژه‌های پژوهشی بیشتر در حوزه مرزهای دانش یا ادامه کارهای دیگران در دانشگاه‌های معتبر جهان و به منظور تولید مقاله بود. ارتباط بین صنعت و دانشگاه بسیار کمتر از امروز بود.

در پایان اگر مطلبی در مورد گذشته و حال دانشگاه دارید بفرمایید.

همان طوری که قبلاً اشاره کردم فضای درونی و روانی دانشگاه صنعتی شریف در گذشته به علت حضور بیشتر استادان در دانشگاه عالی بود. هنوز هم خیلی خوب است، واقعاً بایستی در حفظ و بهتر کردن این فضا کوشش زیادی شود. زیرا برای رشد حوزه‌های فکری و اندیشه، وجود آرامش در فضای دانشگاه از مهم‌ترین اولویت‌هاست. اصولاً وجود چنین شرایطی یعنی آرامش، امید به آینده و آزادی نقد و گفتگو لازمه‌ی توسعه در هر جامعه‌ای است.